

Výzkumné centrum domácího
a genderově podmíněného násilí

„Ale děje se to i mužům... a co děti?“ Gender v násilí v blízkých vztazích

Blanka Nyklová

Brno, 3. 4. 2025

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

Genderově podmíněné násilí

- » Násilí alespoň částečně motivováno genderem osoby, vůči které směřuje. Zneužívání mocenské nerovnováhy v symbolické, institucionální a/nebo fyzické rovině s cílem získat (další) výhody, potvrdit a posílit vlastní privilegovanost a získat kontrolu nad druhým člověkem či celou skupinou obyvatel
- » Např. snahy o omezování svobody nebinárních osob i heterosexuálních žen v nakládání s vlastním tělem (Dudová, 2012); průsečíky nerovností, blízké vztahy
- » Výskyt genderově podmíněného násilí? Závažnost násilí? Závažnost následků?...

Akademie věd
České republiky

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kurz násilí v blízkých vztazích

- » Jednosemestrální kurz pokrývající problematiku násilí v blízkých vztazích teoreticky i prakticky (NNO, právo), UK, téměř 100 % posluchačky
- » Závěrečná práce – rozbor kazuistiky (Bariéry v systému pomoci obětem partnerského násilí 2023)
- » Zaměření na kazuistiku muže a situaci dětí
- » Vytěsňování řešení nejdéle sledovaného, ale stále nevyřešeného násilí na ženách, a to i tam, kde násilí primárně směřuje na matku (x Hester et al. 2011)
- » Čím to je – odráží to skutečnost?

Metodologie výzkumu

- » **Období sběru dat:** 23. srpna – 2. července 2023 (březen–červenec)
- » **Obyvatelstvo ve věku:** 18 – 74 let
- » **Počet dotázaných:** 1757
- » **Stratifikovaný náhodný výběr:** Strata = kraj a velikost místa bydliště rozdělená do 3 kategorií (do 5 tisíc, 5 tisíc až 80 tisíc, více než 80 tisíc obyvatel), celkem 36 strat
- » **Výběr adres:** dle strat z Registru sčítacích obvodů a budov (RSO) jako začátek náhodné procházky
- » Interval výběru, směrová matice
- » **Dotazování:** kombinace metod CAPI a CASI

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

Genderovanost násilí: 3 osy

- » **Prevalence:** zkušenost s násilím – záleží na typu násilí; kdo se násilí dopouští
- » **Místa incidentů:** kde k násilí dochází – domov x veřejná místa
- » **Následky násilí:** pocítované dopady násilí – následky významně častěji uvádějí ženy

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

Zkušenosti s násilím

» Prevalence ženy x muži

» viktimizace žen - sexuální obtěžování, sexualizované násilí - vyšší odmítnutí odpovědi u žen, fyzické násilí vč. vyhrožování, stalking

» **Partnerství:** 49 % psychické násilí, 25 % 4 a více forem PN; ženy 18-34 = větší podíl zkušeností s PN

» žárlivost/omezování x u M později

» **31% Ž zkušenosti s PN během těhotenství**

» 1/3 populace zkušenost s nepartnerským psychickým násilím

Zkušenosti s násilím: kdo násilí páchá

» Liší se podle typu násilí a toho, kdo se ho na kom dopouští

» **viktimizace žen:** sexualizované násilí, fyzické násilí vč. vyhrožování, stalking: **býv.partneři**; SO – vzhled 36 % neznámí lidé, 21 % kolegové

» **původci FN a SN:** **muži** až 93% (bití pěstmi/tvrdým předmětem)

» **viktimizace mužů FN:** původci 1. muži, 2. muži i ženy; výrazně častěji původcem neznámá osoba / nepartn.; SO: nepříjemný fyz.kontakt – 61 % ženy

» **Věk:** FN i SN nejčastěji do 35 let věku

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

Místa násilí a obav

» **Fyzické násilí:** ženy – domov x muži – veřejné místo

» **Ženy:** 39 % nejzávažnějších incidentů doma x 8 % mužů

» **Muži:** 27 % veřejné místo x 16 % žen

» **SO:** ženy – pracoviště – nevhodné poznámky, vtipy – nadřazení

» **Obavy – chování:** ženy se výrazně častěji obávají napadení ze strany neznámé osoby – ženy se výrazně častěji vyhýbají určitým místům (až 57 % žen x 24 % mužů); muži častěji nosí předmět k sebeobraně: 41 % žen x 34 % mužů

Kvantitativní výzkum neví proč

- » Kvalitativní šetření – Děti a násilí v blízkých vztazích (Moree, Nyklová 2024); Bariéry v systému pomoci obětem partnerského násilí Nyklová et al. 2023); Násilí na ženách v souvislosti s Covid-19 (Nyklová, Moree 2020)
- » **genderovanost: případy sexualizovaného násilí v rodině – včetně násilí ze strany mužských příbuzných vůči dospívajícím; v rámci systému pomoci – přenášení odpovědnosti za řešení zejména na matky bez ohledu na jejich potřeby; neochota řešení porozchodového násilí, neřešení porušování dohod v rámci sdílené péče; přehlížené ekonomické násilí, bagatelizace FN ...**

Čím to je?

- » Systematické ignorování genderových nerovností a nerovného nastavení rolí žen a mužů – dále nerovnosti udržuje a v konkrétních případech prohlubuje
- » Zaměření na jednotlivce bez reflexe širšího kontextu, vazeb, postavení pomáhá individualizovat a patologizovat násilí
- » Individualizaci dále posiluje stav systému pomoci – celý příběh není slyšet
- » Přetrvávající strach pojmenovat násilí – odpovědnost za řešení

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

